

Åtgärder som underlättar för brittiska medborgare i Sverige vid ett avtalslöst brexit

Sammanfattning

- Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) ser positivt på att åtgärder vidtas för att möjliggöra för brittiska medborgare att bo och arbeta i Sverige under en övergångsperiod efter Förenade kungarikets utträde. De föreslagna författningsändringarna får dock konsekvenser för såväl SKL:s medlemmar som brittiska medborgare som behöver belysas.
- SKL anser att promemorian saknar en analys av om brittiska medborgares folkbokföring i Sverige påverkas av Förenade kungarikets utträde.
- Ett utträde riskerar enligt SKL att påverka rätten till utbildning för brittiska medborgare som inte är eller ska vara folkbokförda i Sverige. SKL anser att landets kommuner ska få ersättning för utbildningskostnader som följer av att de erbjuder utbildning till dessa individer.
- SKL efterfrågar en analys av huruvida bilaga 2 till förordningen (1988:106) om tillämpning av en konvention den 29 juni 1987 mellan Sverige och Förenade Konungariket Storbritannien och Nordirland om social trygghet är tillämplig vid ett utträde. En samsyn mellan Sverige och Förenade kungariket i denna fråga är angelägen.
- Regeringen måste säkerställa att såväl regioner som kommuner får ersättning för kostnader för sådan hälso- och sjukvård som de lämnar till brittiska medborgare i Sverige som inte är folkbokförda.
- SKL föreslår att 1 a § andra stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., LMA, ändras på så sätt att brittiska medborgare endast omfattas av lagen om det finns synnerliga skäl.

Sveriges Kommuner och Landstings synpunkter

SKL ser positivt på att regeringen vidtar åtgärder för att möjliggöra för brittiska medborgare i Sverige att bo och arbeta i landet under en övergångsperiod efter den 30 mars 2019. Att den rättsliga grunden för vistelse inte längre är uppehållsrätt får dock vissa konsekvenser för såväl individerna som SKL:s medlemmar. Dessa följer redovisas kortfattat nedan.

Folkbokföring efter Förenade kungarikets utträde

En folkbokföring är ofta av avgörande betydelse för att ha rätt till olika välfärdsförmåner. SKL efterfrågar en analys av om brittiska medborgare i Sverige kommer att fortsätta vara folkbokförda efter Förenade kungarikets utträde eller om det finns en risk att Skatteverket beslutar om avregistrering i enskilda fall.

Ett tillfälligt undantag från kraven på uppehålls- och arbetstillstånd (4.2)

Utbildning

Brittiska medborgare som är folkbokförda i Sverige har rätt till utbildning även efter utträdet med stöd av 29 kap. 2 § första stycket skollagen (2010:800), under förutsättning att de fortfarande ska vara folkbokförda i Sverige. SKL vill dock uppmärksamma regeringen på att brittiska medborgare som inte är folkbokförda och vars rätt till utbildning har grundats på 29 kap. 2 § andra stycket 3 skollagen inte bedöms ha rätt till utbildning efter utträdet. Kommunen får ta emot elever som inte är bosatta i skollagens mening i viss utbildning (se 4 kap. 2 § andra stycket skolförordningen (2011:185) och 12 kap. 11 § gymnasieförordningen (2010:2039). SKL anser att regeringen ska tillse att landets kommuner får ersättning för utbildningskostnader som följer av att de efter utträdet erbjuder utbildning till brittiska medborgare som inte är folkbokförda här.

Vid ansökan om uppehållstillstånd kan brittiska medborgare komma att omfattas av 1 § första stycket 3 LMA och därmed ha rätt till utbildning på samma villkor som asylsökande. Att omfattas av LMA kan dock få oönskade konsekvenser vad gäller till exempel frågan om bistånd, varför SKL, utifrån resonemanget nedan (s. 3), föreslår att brittiska medborgare som huvudregel inte ska omfattas av LMA.

Hälso- och sjukvård

Under förutsättning att en avregistrering från folkbokföringen inte sker kommer de brittiska medborgare som är folkbokförda i Sverige att fortsätta ha rätt till hälso- och sjukvård med stöd av hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Rätten till hälso- och sjukvård för de som inte är folkbokförda framstår dock som oklar. SKL anser inte att dessa individer har rätt till hälso- och sjukvård med stöd av lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. Eftersom de genom förslagen i promemorian medges en rätt att vistas i landet utan krav på uppehålls- och arbetstillstånd bedömer SKL att de inte heller har rätt till hälso- och sjukvård med stöd av lagen (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd.

I bilaga 2 (Protokoll om medicinsk vård) till förordningen (1988:106) om tillämpning av en konvention den 29 juni 1987 mellan Sverige och Förenade Konungariket

Storbritannien och Nordirland om social trygghet finns bestämmelser om medicinsk vård för brittiska respektive svenska medborgare vid tillfälliga vistelser inom respektive stats territorium. SKL efterlyser en analys av om den nyssnämnda bilagan och förordningen är tillämplig vid ett utträde. Förenade kungarikets uppfattning i frågan måste även klargöras. En samsyn mellan länderna i denna fråga är angelägen.

Regeringen måste säkerställa att landets regioner får ersättning för kostnader för sådan hälso- och sjukvård som de, med stöd av det bilaterala avtalet eller författning, lämnar till brittiska medborgare i Sverige som inte är folkbokförda. Landets kommuner måste också tillförsäkras ersättning för kommunal hälso- och sjukvård.¹

Familjemedlemmar

SKL noterar att de föreslagna bestämmelserna om undantag från kravet på uppehålls- och arbetstillstånd endast avser brittiska medborgare. Tredjelandsmedborgare som är familjemedlemmar till brittiska medborgare och har uppehållsrätt kan således, vid ett utträde, komma att vistas i landet utan stöd i författning.

Möjlighet att bevilja en ansökan om uppehålls- och arbetstillstånd (4.4)

De föreskrifter som regeringen får meddela om att brittiska medborgare kan få sin ansökan prövad och beviljad utan att lämna Sverige kan medföra att individerna omfattas av LMA under handläggningstiden av ansökan om uppehållstillstånd, oavsett om de är folkbokförda eller inte (se 1 § första stycket 3 LMA, s.k. tillståndssökande).

En konsekvens av att brittiska medborgare som söker uppehållstillstånd betraktas som s.k. tillståndssökande är att de kan förlora ekonomiskt och annat bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Den som omfattas av 1 § första stycket 3 LMA har enligt SKL:s bedömning ingen rätt till ekonomiskt bistånd enligt SoL (se 1 § andra stycket LMA och 2 kap. 1 § tredje stycket SoL). Det är också tveksamt om individen har rätt till andra förmåner som inbegrips i förmånen ”logi” i LMA. Rättsläget är inte helt klart vad avser rätten till bistånd till t.ex. boende och förmåner som är kopplade till boende enligt SoL avseende de som omfattas av LMA men saknar rätt till logi enligt lagen. Av HFD 2017 ref. 33 följer dock att den som omfattas av LMA och förlorar rätten till bistånd enligt den lagen inte har rätt till bistånd för motsvarande förmåner enligt 4 kap. 1 § SoL.

SKL anser inte att det är lämpligt att brittiska medborgare som varit bosatta i Sverige under en tid och ansöker om uppehållstillstånd omfattas av ett regelverk som i utgångspunkt är avsett för individer som är nyligen inresta och söker skydd. SKL föreslår därför att 1 a § andra stycket LMA ändras på så vis att medborgare i Förenade

---

¹ Se även SOU 2017:5 s. 797 ff. där ett längre resonemang förs kring kommunal hälso- och sjukvård i gränsöverskridande situationer samt frågan om ersättning.

kungariket omfattas av lagen endast om det finns synnerliga skäl, dvs. samma reglering som gäller för EU-medborgare.

Sveriges Kommuner och Landsting

Vesna Jovic

Germund Persson